

Sijoitusrahastojen verotus ja EU-oikeus

Pekka Nykänen 13.5.2022

Uutta oikeuskäytäntöä

- C-480/19, E (KHO 2021:90)

- kotimaisen sijoitusrahaston jakama vuotuinen tuotto on pääomatuloa
- luxemburgilaisen SICAV-rahaston jakaman osingon verottaminen ansiotulona oli pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus

- C-342/20, A SCPI

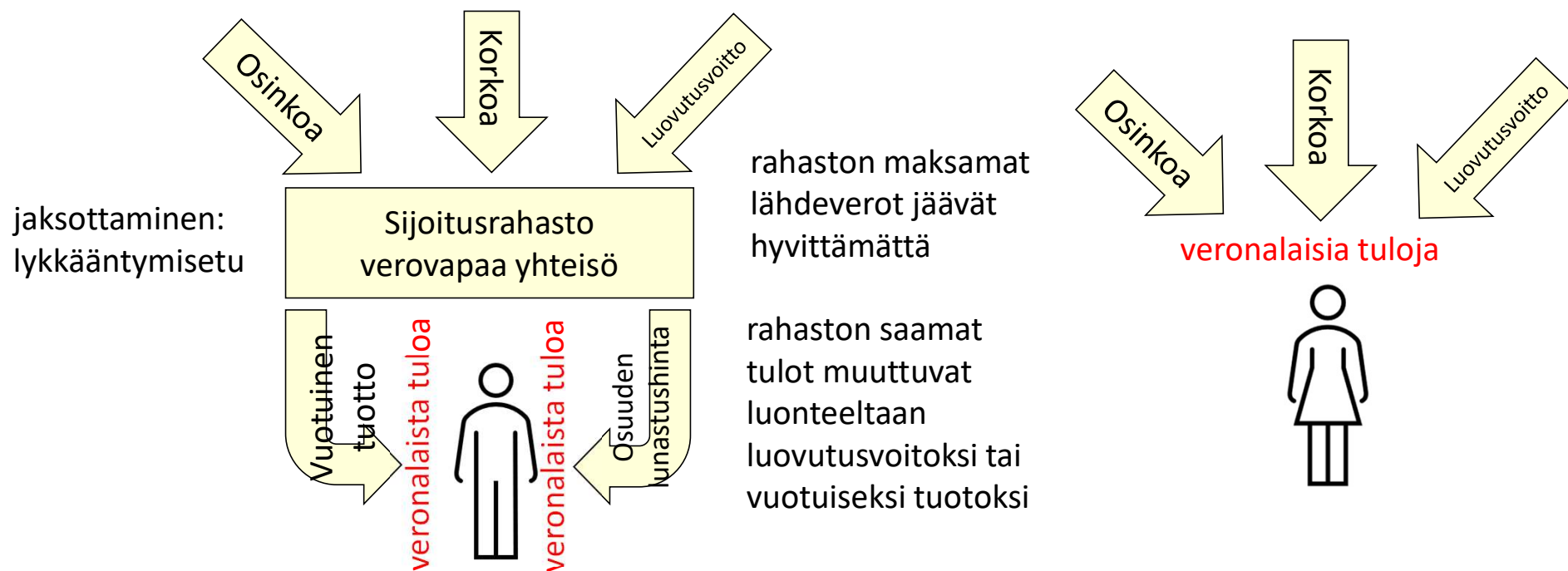
- kotimainen erikoissijoitusrahasto on verovapaa yhteisö
- ranskalaisen yhtiömuotoisen kiinteistösijoitusrahaston Suomesta saaman tulon verottaminen oli pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus

Sijoitusrahastojen verokohtelu

- Sääntely ennen verovuotta 2020
 - TVL 20.1 §:n 2 k: sijoitusrahasto oli verovapaa yhteisö
 - sama koski myös erikoissijoitusrahastoja
 - ulkomainen rahasto oli verovapaa, jos se rinnastettiin kotimaiseen sijoitusrahastoon
 - rinnastettiin tapauskohtaisesti kotimaiseen rahastoon, osakeyhtiöön tai yhtymään
 - yhteisömuotoiset rahastot rinnastettiin tyypillisesti kotimaiseen osakeyhtiöön
 - eivät siten olleet verovapaita yhteisöjä

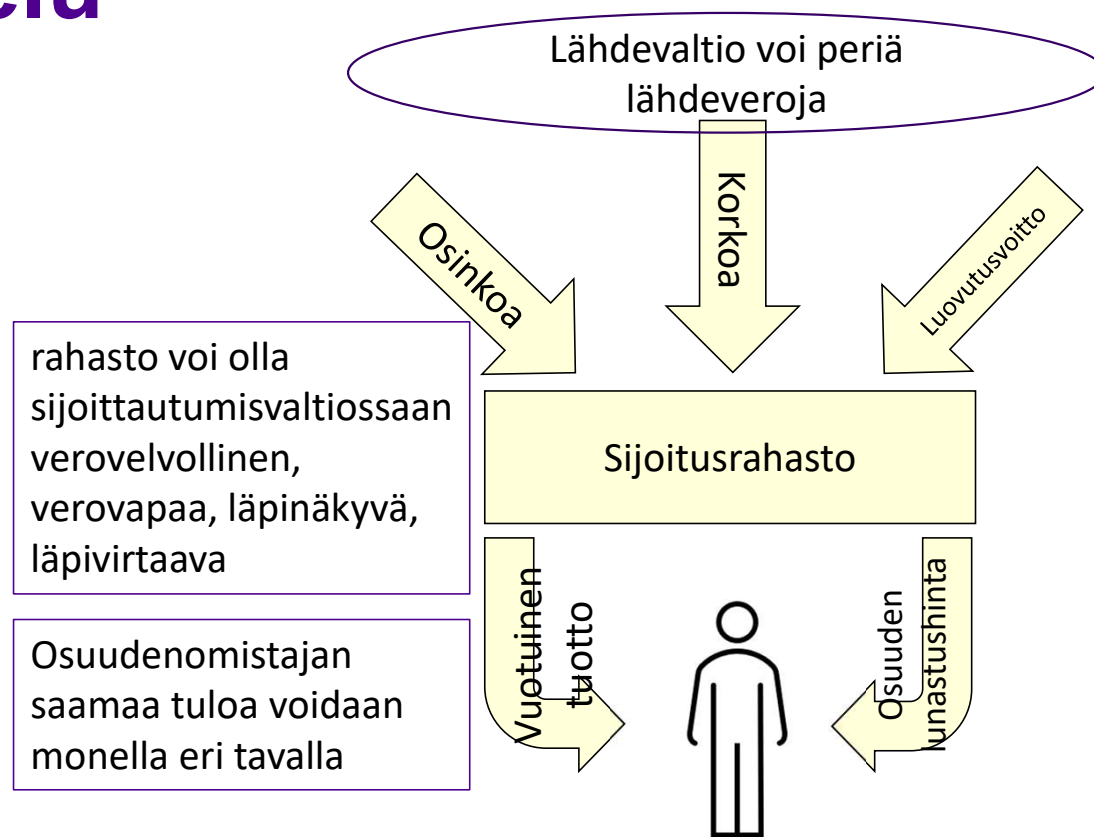
Rahastojen verovapauden tarkoitus

- Rahaston kautta saatavia tuloja verotetaan *vain kertaalleen rahaston osuudenomistajalla*
 - turvataan saamalla rahastojen toimintaedellytykset
- Sijoitusrahastosijoitukset ovat verotuksellisesti (lähes) samassa asemassa kuin suorat sijoitukset

Rahastojen verokohtelu

- Rahastosijoitusten verokohtelu toteutuu tavoitteidensa mukaan kuin kysymys on puhtaasta kansallisesta tilanteesta
- Näin ei välttämättä ole, jos
 - rahasto on sijoittautunut ulkomaille
 - rahaston sijoituskohteet ovat ulkomailla
 - sijoittaja asuu ulkomailla

Sijoitusrahastojen verokohtelu

- Nykyinen sääntely verovuodesta 2020 alkaen TVL 20 a §
 - kotimaiset sijoitusrahastot ja erikoissijoitusrahastot ovat verovapaita
 - kotimaisiin sijoitusrahastoihin ja erikoissijoitusrahastoihin rinnastuvat ulkomaiset sopimusperusteiset rahastot ovat verovapaita
 - ulkomaiset kotimaisiin rahastoihin rinnastuvat ulkomaiset rahastot eivät ole välttämättä oikeudelliselta muodoltaan sopimusperusteisia
 - esim. luxemburgilaiset SICAV-rahastot ja ranskalaiset SCPI-rahastot ovat yhteisömuotoisia → eivät ole TVL 20 a §:n sanamuodon perusteella verovapaita
- onko kotimaisen ja ulkomaisen rahaston oikeudellisesta muodosta johtuva erilainen verokohtelu EU-oikeuden vastaista?

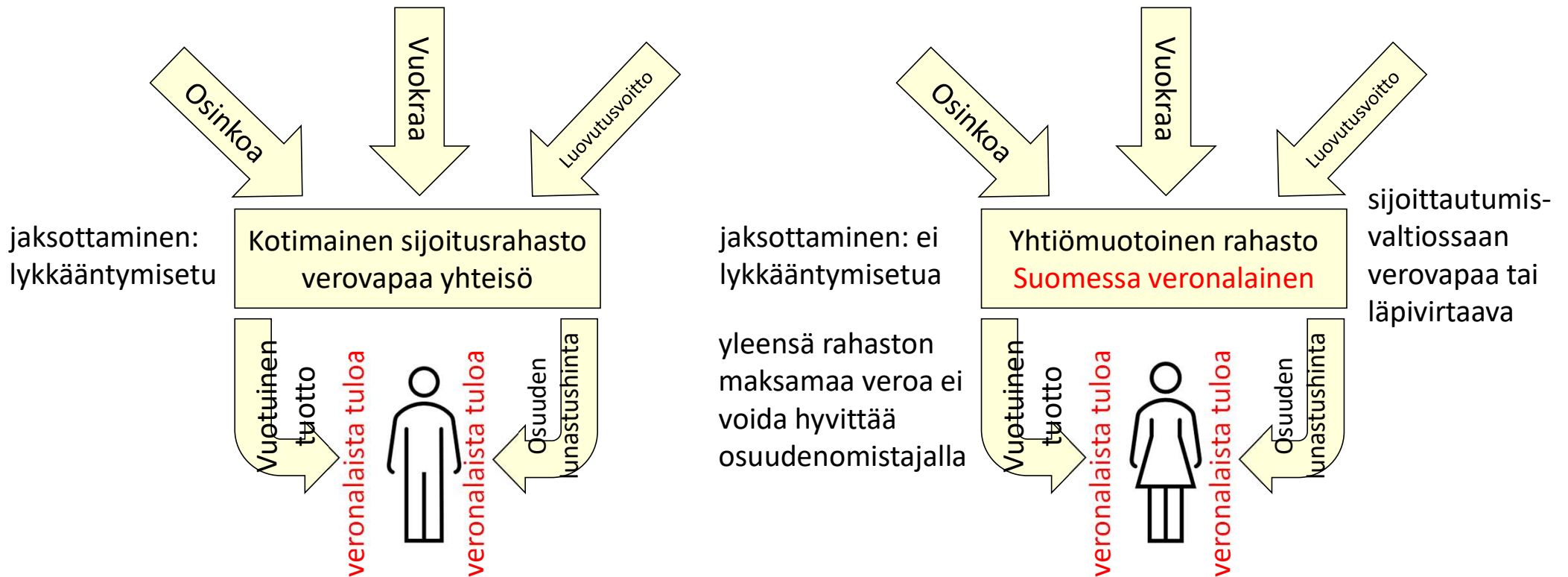
Sijoitusrahastojen verokohtelu

- TVL 20 a §:n tavoitteet (HE 304/2018)
 - selkiyttää sitä, milloin ulkomainen rahasto rinnastuu kotimaiseen rahastoon ja siten parantaa ennakoitavuutta ja oikeusvarmuutta sekä poistaa hallinnollista taakkaa
 - Suomessa verotus on perustunut sijoitusvälineen juridiseen muotoon
 - kotimaisten ja ulkomaisten rahastojen asettaminen samaan asemaan
 - suomalaiset rahastot eivät välttämättä saa vastaavaa kohtelua ulkomailla, mitä pidettiin kilpailuneutraliteetin kannalta ongelmallisena
 - fiskaaliset intressit

Ulkomaisen rahaston verotus

- Ulkomainen yhtiö- tai trustimuotoinen rahasto ei ole verovapaa yhteisö
 - verotetaan Suomesta saadusta tulosta TVL 9.1 §:n 2 k
 - mm. kotimaisen yhtiön jakama osinko, Suomesta saadut vuokratulot ja kotimaisten kiinteistöjen ja kiinteistöyhtiöiden osakkeiden luovutusvoitot (esimerkkiluettelo TVL 10 §)
 - verosopimukset voivat rajata Suomen verotusvaltaa

Kotimainen rahasto ja ulkomainen yhtiömuotoinen rahasto

C-342/20, A SCPI

- Ranskalainen vaihtuvapääomainen kiinteistösijoitusyhtiö A SCPI
 - Ranskassa läpivirtausyksikkö, ei ollut erillinen verovelvollinen
 - Ranskan finanssivalvontaviranomaisen valvonnan alainen
 - AIFM-direktiivin mukainen vaihtoehtorahasto
 - A SCPI:n oli tarkoitus ostaa Suomesta keskinäisten kiinteistöyhtiöiden osakkeita tai kiinteistöjä ja vuokrata niitä
- Verohallinnon ennakkoratkaisu
 - 2019: A SCPI rinnastui kotimaiseen sijoitusrahastoon (TVL 3 §:n 4 k) ➡ verovapaa
 - 2020: A SCPI rinnastui kotimaiseen osakeyhtiöön ➡ tulot olivat veronalaisia

C-342/20, A SCPI

- Helsingin hallinto-oikeuden ennakkoratkaisupyyntö
 - asiassa kysymys oli siitä, tuliko A SCPI rinnastaa SEUT 49, SEUT 63 ja SEUT 65 artiklan tulkinnalla kotimaiseen rahastoon, kun A SCPI yhtiömuotoaan lukuun ottamatta vastasi kotimaista erikoissijoitusrahastoa
 - unionin tuomioistuin tarkasteli asiaa vain pääomien vapaan liikkuvuuden kannalta

C-342/20, A SCPI

- Lähtökohta: ulkomaisen rahaston kotimaista rahastoa epäedullisempi verokohtelu oli pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus
 - tapauksen erityispiirre: verokohtelun ero ei perustunut rahaston asuinvaltioon vaan oikeudelliseen muotoon
- Vaatimus sopimusperusteisuudesta koskee käytännössä vain ulkomaisia rahastoja, koska kotimaiset rahastot ovat aina sopimusperusteisia
 - asettaa ulkomaiset rahastot tosiasiallisesti epäedullisempaan asemaan kuin kotimaiset rahastot
 - veroetujen edellytyksillä ei saa rajoittaa pääomien vapaata liikkuvuutta

C-342/20, A SCPI

- Rinnastettavuus kotimaiseen tilanteeseen
 - onko rajat ylittävä tilanne rinnastettavissa kansalliseen tilanteeseen, kun otetaan huomioon TVL 20 a §:n säännöksillä *tavoiteltu päämäärä ja näiden säännösten tarkoitus ja sisältö*
 - sääntelyn tavoite: estää sijoitusrahaston kautta saatavien tulojen kahdenkertainen verotus ja saattaa rahastosijoitukset samaan asemaan kuin vastaavat suorat sijoitukset
 - yhtiömuotoisuus ei välttämättä aseta ulkomaista rahastoa erilaiseen tilanteeseen sopimusperusteiseen rahastoon nähden
 - TVL 20 a §:n tavoite voidaan saavuttaa, kun rahasto on sijoittautumisjäsenvaltiossaan *vapautettu verosta tai sitä kohdellaan läpivirtausyksikkönä*

C-342/20, A SCPI

- Oikeuttamisperusteet
 - oikeusvarmuuden periaate
 - ei voida oikeuttaa liikkumisvapauden rajoituksia
 - muuten jäsenvaltiot voisivat asettaa liikkumisvapauksien rajoituksia, kunhan ne olisi muotoiltu yksiselitteisesti
 - vääristymättömän kilpailun varmistaminen kotimaisten ja ulkomaisten sijoitusrahastojen välillä
 - epäedullista verokohtelua ei voida oikeuttaa muilla veroeduilla, vaikka tällaisia etuja olisikin olemassa
 - tehokkaan verovalvonnan takaaminen ja verokannon tehokkuus
 - veroviranomaiset voivat vaatia verovelvolliselta selvitykset siitä, täyttyvätkö lainsäädännön mukaiset veroedulle asetetut edellytykset
 - tästä aiheutuva hallinnollinen taakka ei ole peruste perusvapauksien rajoitukselle
 - tarve säilyttää verojärjestelmän johdonmukaisuus
 - Suomi ei osoittanut, että sopimusperusteisille rahastoille myönnettävä veroetu kompensoitaisiin kantamalla jokin tietty vero

Miten ulkomaista rahastoa tulisi verottaa?

- Oikeudellista muotoaan lukuun ottamatta TVL 20 a §:n mukaiset verovapauden edellytykset täyttävät ulkomaiset rahastot ovat verovapaita
 - olennaista, että rahastoa verotetaan sijoittautumisvaltiossaan samoilla periaatteilla kuin kotimaista rahastoa → rahasto on verovapaa tai läpivirtaava / läpinäkyvä
 - sovelletaan sijoittautumisvaltiossaan sijoitusrahastolakia / AIFM-lakia vastaavaa sääntelyä
 - varmistetaan, että verovapaus koskee luonteeltaan samantyyppistä yhteissijoittamista riippumatta siitä, mihin valtioon rahasto on sijoittautunut – ei voine olla EU-oikeudellinen ongelma
 - rahaston avoimuutta koskeva vaatimus – ei voine olla EU-oikeudellinen ongelma
 - kiinteistörahastot: vähintään $\frac{3}{4}$ tilikauden voitosta jaetaan osakkaille
 - tosiasialliseen voitonjakoon rinnastuu se, että vastaava määrä voitosta luetaan sijoittautumisvaltion verotuksessa osuudenomistajan tuloksi (= on läpivirtaava / läpinäkyvä), C-156/17, Deka

De lege ferenda

- TVL 20 a § on syytä muuttaa vastaamaan EU-oikeuden vaatimuksia
 - pitäisikö rajat ylittävien sijoitusrahastosijoitusten verotus harmonisoida EU:ssa?
- Lisäksi olisi hyvä arvioida kriittisesti nykyistä sääntelyä
 - rajoitetusti verovelvollisen sijoitusrahaston / erikoissijoitusrahaston kautta Suomesta saama tulo jää yleensä Suomessa verottamatta
 - kotimaisen rahaston jakama tuotto on Suomesta saatua tuloa TVL 10 §:n 6 k
 - verosopimukset estävät yleensä verotuksen Suomessa
 - ulkomaisen rahaston jakama tuotto ei ole Suomesta saatua tuloa
 - rahasto-osuuden luovutuksesta saatu voitto ei ole Suomesta saatua tuloa
 - vaikka rahasto omistaisi Suomessa olevaa kiinteää omaisuutta KVL 2/2012
 - koskee sekä kotimaisen että ulkomaisen rahaston osuutta
 - perusongelma: rahaston erillinen verovelvollisuus / verovapaus ja lykkääntymisetu

De lege ferenda

- Välillisen omistuksen kautta esim. asunto-osakeyhtiön tai muun kiinteistöyhteisön osakkeiden luovutuksesta saatu myyntivoitto säädetään Suomessa veronalaiseksi tuloksi (HE viikolla 23/2022)
- Ulkomaisten rahastojen kiinteistösijoituksista saadut voitot verotetaan Suomessa mahdollisimman laajasti vuoden 2023 alusta alkaen (HE viikolla 38/2022)
 - mitä keinoja tähän on?
 - rahaston verovelvollisuus + mahdolliset osakkaan verotuksen muutokset
 - rahaston verottaminen läpivirtausmallilla → tulojen verotus osuudenomistajalla
 - EU-oikeus: sääntelyn tulee koskea samalla tavoin kotimaisia ja ulkomaisia rahastoja

Teemasta tarkemmin

- Akatemiahankkeen julkaisuja aiheesta
 - *Saarinen, Markus – Pankakoski, Katriina*: Ulkomaisten sijoitusrahastojen verovapauden edellytykset – kansallisen lainsäädännön ja EU-oikeuden välinen jännite, Edilex 2019/42.
 - *Nieminen, Martti – Nykänen, Pekka*: Kiinteistösijoitusrahastot ja Suomen verotusvallan rajat, Verotus 3/2020.
 - *Nykänen, Pekka*: Suomessa asuvan luonnollisen henkilön ulkomaiselta yhtiömuotoiselta sijoitusrahastolta saaman vuotuisen tuoton verotuksesta, Verotus 1/2022.
 - *Nykänen, Pekka*: Ulkomaisen sijoitusrahaston verokohtelu ja EU-oikeus (C-342/20, A SCPI), Verotus 3/2022. (tulossa)